

NEBOJTE SE ARCHEOLOGIE

Aneb nejčastější otázky a fámy o archeologii

REGIONÁLNÍ MUZEUM
V ČESKÉM KRUMLOVĚ

A proč vlastně bych měl něco hlásit?

Protože zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči Vám tuto povinnost ukládá podle § 22 odst. 2:

“Má-li se provádět stavební činnost na území s archeologickými nálezy, jsou stavebníci již od doby přípravy stavby povinni tento záměr oznámit Archeologickému ústavu a umožnit jemu nebo oprávněné organizaci provést na dotčeném území záchranný archeologický výzkum.”

Ale tady archeologie žádná není, nikdy se tu nic nenašlo!

To bohužel nemusí znamenat, že u Vás opravdu archeologie není. Možná jste se dosud jen “netrefili”. Území s archeologickými nálezy lze očekávat všude tam, kde existují původní terény a kde se zatím neprokázalo, že je místo archeologicky sterilní. Za bezpečně sterilní místa můžeme považovat pouze ta, kde již výzkum proběhl, nebo místa vytěžená a rekultivovaná (opuštěné lomy, povrchové doly apod.).

Jaktože soused stavěl a nic ohlašovat nemusel? Co když ani já nic neohlásím?

Bohužel se to stává, stavební úřad by Vás měl, ale nemusí na tuto povinnost upozornit. Zákon však povinnost stavebníkovi jasně stanovuje a stejně tak odpovědnost s tím spojenou. Stejně jako Váš soused neohlášením riskujete, že se na stavbu přijde. Pokud nedojde k porušení archeologických situací, hrozí Vám jen za nesplnění povinnosti o oznámení krajská pokuta až do výše 500 000,- Kč. Horší případ je poškození archeologických situací, které by bylo v tomto případě posuzováno jako trestný čin poškození cizí věci, zatajování či krádeže. Jako správní delikt může být sankcionováno pokutou až 4 000 000,- Kč. Ztráta informací je však zcela nevyčíslitelná. Nestojí to za to Vám ani nám.

Ale vždyť já budu kopat jenom základy pro garáž, tam nic nebude.

Archeologie může být ohrožena jakýmkoliv zásahem do země. Skrývka či základový výkop jsou nejběžnější situace, kdy se archeologie může projevit. Ale známe i případy, kdy se najde “hrnec” při sázení stromku nebo hrob při stavbě skleníku. Nepodceňujte situaci, nikdy nevíte, co se pod zemí skrývá. My to také předem nevíme, a proto u toho musíme být.

To přece poznám sám, že vykopu hrnce nebo kosti, a zavolám, ne?

Když vykopete “hrnce” nebo “kosti” už může být pozdě, protože původní uložení je zničeno a výpovědní hodnota nálezu z velké části ztracena. Archeologie nejsou jen “střepy a kosti”, ale veškeré stopy historické lidské aktivity. Mnohé takové situace v terénu laickým okem nerozpoznáte, protože se mohou projevit třeba jen odlišným zabarvením půdy či kyprostí (kulturní vrstvy, jámy a pozůstatky hliněných staveb apod). Nechte raději na archeologovi, ať posoudí, zda se jedná či nejedná o archeologický nález.

Když něco najdete, tak mi rozkopete celou zahradu..

Drtivá většina běžných staveb je archeologicky negativních; pokud nestavíte dálnici, neděláte rozsáhlou plošnou skrývku či se nechystáte stavět přímo na kulturní památce, je pravděpodobnost nálezu jen malá. Archeologický dohled navíc neznamená totéž co výzkum. Archeolog se přijede na místo nejprve podívat (dohled) a pokud nic nezjistí, zapíše Vám do deníku a je hotovo. Pokud přeci něco najde, je teprve nutné přikročit k výzkumu, který bývá při malém rozsahu stavby rychlou záležitostí - provádí se pouze v místech, které budou stavbou přímo zasaženy (základy stavby, komunikace, jímky apod.).

Budete stavbu zdržovat a kdo to zaplatí?

Stavbu Vám vůbec zdržovat nemusíme, záleží KDY nás zavoláte. Ze zákona máte lhůtu 14 dní před zahájením zemních prací, což v případě negativního zjištění není problém (archeologický dohled trvá cca hodinu). Oznámit ale můžete mnohem dříve a případný výzkum může pak proběhnout ve značném předstihu. Jste-li fyzická osoba a stavíte pro soukromé účely (garáž, rodinný domek apod.), neplatíte vůbec nic - dohled i výzkum za Vás hradí organizace, která jej provádí. Jestliže však stavíte za účelem podnikání, jdou náklady za Vámi - je dobré s tím předem počítat, jako počítáte s jinými nutnými poplatky a stavebními náklady. A obzvláště v tomto případě platí, že čím dříve nás zavoláte, tím lépe pro Vás.

A co mám dělat, když už něco najdu?

Ani pak se neobávejte nás přivolat. S nálezem nijak nemanipulujte a ponechte jej na místě až do příchodu archeologa, aby mohl původní situaci zdokumentovat a prozkoumat. Každý neodborný zásah znamená ztrátu informací i části historie.